

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. שאין ראויה לגר אינה קרויה נבלה.....1
- ב. שאור של חולין ... והחמיצה ואח"כ נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי להחמיץ אסור ... שאני עיסה הואיל וראויה לחמע בה כמה עיסות אחרות.....3
- ג. יין שנפל לתוך עדשים וחומץ שנפל לתוך גריסין.....3
- ד. הערלה וכלאי הכרם מצטרפין.....4
- ה. מטמאין לחים ואין מטמאין יבשים.....4
- ו. בדדברא ... בדמתא ... נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא ... אי משום דקסבר נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא אשבוהי משבח

5

דף סח.

א. שאין ראויה לגר אינה קרויה נבלה

כבר התבאר לעיל דף לו. ודרף סז: שכל דבר שטעמו פגום¹ אינו אוסר מן התורה, דכתיב (דברים יד פסוק כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וגו', נבילה הראויה לגר לאכילה קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר לאכילה אינה קרויה נבילה, ומדרבנן אסור בפני עצמו².

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קג א

² למנחת כהן ולפר"ח אות א' חולק וכתב דליכא איסור דרבנן כי אם בל תשקצו דמאוס כו'. דנ"מ אי שרי לערובי בידים למנחת כהן אסור ע"י צ"ט [ס"ו], ולהפר"ח משום מאוס אפשר דשרי לערב בידים. ואין זה מוכרח. פמ"ג משב"ז שם א ודע דקיי"ל כל אוכלין אם נפסד מאכילת אדם מותר מן התורה ומדרבנן אסור כדעת המנחת כהן בפ"ט מחלק א' וכן הסכים המשנה למלך בפ"ח ממ"א דין ח"י יע"ש, ואם ראויין ע"י הדחק למאכל אדם אסורין מן התורה כמו שביאר זה המנחת כהן שם. אלא שיש לי לדון ולספק אי לוקה כל שקצת ראוי. ויש לעיין בבשר וחלב וכלאי הכרם שלוקין שלא כדרך אכילה כלל אם נפסד בשר בחלב מאוכל אדם ונפל להיתר באין רוב אי דומה לזבובים ויתושים. ויראה דהר"מ כתב בפ"ד ממ"א הי"א בשר בחלב שעירב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולפיכך אינו אוסר תערובתו, ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו. אף כשנמחה גופו ואין רוב היתר כיון דסוף סוף אינו ראוי לאדם כלל כל שיש מעט היתר תו לא גזרו³.

וכל זה כשאינו ראוי למאכל אדם, אבל כל שראוי למאכל אדם ע"י הדחק, כל שהוא בעין אסור מן התורה, ולכן בתערובות י"א שכל עוד אין רוב היתר אפילו מחצה על מחצה⁴ הוה כבעין ואסור מן התורה, ואינו מותר אלא ברוב היתר.

אולם כשיש רוב היתר הרי הוא מותר⁵, משום שאין שייך בו טעם כעיקר לאוסרו כיון שלא אסרה תורה טעם שאינו משובח וממילא בטל ברוב ככל תערובת ללא טעם. וי"א⁶ שאין צריך שיהיה רוב היתר שכשם שלא אסרה תורה את שאינו אוי למאכל אדם כל לא אסרה כלל תערובתו שהרי אינו נהנה כלל מבאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו, ולדעה זו⁷ אם יש לו הנאה עקיפה כגון שהגדיל האיסור את נפח התערובת ונהנה מכך יהיה אסור למרות שיש רוב. וכן חמץ בפסח⁸ לדעה הראשונה

דבר מר והניח חלוקה שנפסד, משמע כל שנפסד אף בבשר וחלב עפרא הוא, ובפתיחה [ח"ג פ"ו] הקרנו בזה וצ"ע שפ"ד שם ד

³ משב"ז שם

⁴ דעת יש מי שאומר בשו"ע שם ב והוא דעת הרשב"א כדלהלן.

⁵ אמנם כן טעמא דמילתא מהיבין למדו חז"ל לומר כן, דכל שיש רוב היתר ונותן טעם לפגם קצת שרי, עמדו בו הראשונים ז"ל. והמתבאר מרשב"א בארוך ק"ט ב' וב"ד ש"א י"ט א' לדעתי כך הוא, דמנבילה נמרינן נותן טעם לפגם לאיסור בעין אף שהיה מושבח מעיקרא כל שאין ראוי אה"כ למאכל אדם כלל פקע איסורא. וע"י תערובת בהיתר שרי זה מן הסברא, דטעם כעיקר דלא בטיל מאחרי רבים האמור בסנהדרין יליף ממשרת או ממדין [פסחים מ"ד ב] וזה דווקא טעם מושבח, הא כל שנותן טעם לפגם קצת טעם כזה לא אסרה תורה ומדין ביטול ברוב קאתינן עליה. ואפשר נמי הא דאמרינן בע"ז ס"ח עמוד (ב') [א'] נותן טעם לפגם יליף מנבילה, כולה מלתא קגמר מנבילה, כיון שמצינו חילוק מנבילה יש לנו לומר דטעם כעיקר לא אסרה תורה אלא במושבח גמור וכדאמרן, וכי תימא הא הרשב"א בחידושיו בשמעתתא דזרוע בשלה [חולין צ"ט א] כתב דטעם כעיקר דלא בטל הוא מטעם היך אוכל יטעם וכל דבר הניכר בטעמו טעימתו זו היא הכרתו, א"כ קשיא טובא איך נותן טעם לפגם קצת בטל הוא. ויותר קשיא בדברים המאוסים מעיקרא דבפגמיהו אסרו הכתוב ואיך יבטלו ברוב היתר וטעימתו הפגום זו היא הכרתו. יש לומר דכל שאין טעם מושבח לאו הכרה הוא וברוב בעלמא בטלה, ומש"ה אף שמשביח באיסור בגודל מדתו נמי שרי להרשב"א ז"ל. אבל משב"ז שם

⁶ המחבר בסתם שם ב והוא כהר"ן בע"ז [ל"ב ב] לא הונח לו בזה ובהר"ן אחרת, והוא דכולה מלתא מנבילה יליף, כיון דחזינן דאין ראוי לגר מותר מן התורה שאין נהנה כלל, ה"ה איסור בתערובת כל שנותן טעם לפגם קצת מ"מ הרי לא נהנה כלל מאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו דומה ממש לאין ראוי לגר. ומש"ה כי הגדיל האיסור מדתו דנהנה עכ"פ מגודל מדתו אסור לדידיה כיון דטעימתו זו היא הכרתו, ולא שייך ביטול ברוב ונהנה הוא. ומיהו בזבובים ויתושים לא שייך נהנה מגודל מדתו, ואף הר"ן יודה שם. עס"י ק"ד בש"ך אות ט'. ומ"מ קשיא קצת להר"ן בזבובים ויתושים דרחמנא אסרינהו בפגמן, ויש ליישב.

⁷ והיא דעת י"א בשו"ע ונו"כ שם ב

⁸ בא"ה הלכות פסח תמ"ז [ס"י] כשהביא המחבר [והרמ"א] מהלוקת אי נותן טעם לפגם שרי בפסח או אסור. הנה טעם האוסרין הוא הרשב"א בתשובה סימן תצ"ט, ולשיטתיה אזיל דנותן טעם לפגם קצת מטעם ביטול ברוב, וחמץ בפסח כל שהוא אוסר, מה שאין כן להר"ן דנותן טעם לפגם קצת דומה לנבילה שאינה ראוי לגר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

התירו משום ביטול ברוב בפסח נאסר שהרי איסור חמץ במשהו וכן דעת הרמ"א.
ולדעה השניה מותר כיון שאינו נהנה מתערובת החמץ וכן פסק בשו"ע.

ב. שאור של חולין ... והחמיצה ואח"כ נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי להחמיץ אסור ... שאני עיסה הואיל וראויה לחמע בה כמה עיסות אחרות

עיסה⁹ מחומצת¹⁰ שנפל לתוכה שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם,
וכן קדרה מתובלת שנפלו לתוכה תבלין של תרומה או של ערלה ושל כלאי
הכרם, אם יש בשאור כדי לחמיץ¹¹ אילו היתה העיסה מצה, ובתבלין כדי
לתבל הקדרה אילו היתה תפילה הרי הכל אסור.

ואם אין בהם כדי לתבל ולחמיץ יעלו בשיעורן, תרומה באחד ומאה, וערלה
וכלאי הכרם באחד ומאתים.

דף סח:

ג. יין שנפל לתוך עדשים וחומץ שנפל לתוך גריסין

יין של תרומה¹² שנפל לתוך עדשים, וחומץ שנפל לתוך גריסין רותחין הוי
נטל"פ אבל נפל לתוך צונן אף על פי שריתחן או לתוך רותחין וציננן אסור,
וכן גריסין שנפלו לתוך הבור של מים הוי נטל"פ.

ולא מטעם ביטול ברוב ה"ה נותן טעם לפגם בפסח ראוי להתיר. ועיין מנחת כהן ח"א פ"ט יע"ש. ויש לנו
הרהורי דברים בלבוש כאן ס"א פסק כהר"ן, ובא"ח סימן תמ"ז [ס"י] החמיר. ויש ליישב. וכבר התבאר המאמר
שהתחלנו בו... משב"ז שם

⁹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה טז

¹⁰ נראב שנקט רבינו מחומצת לומר שאע"ג שהיא מחומצת וא"כ השאור נטל"פ בה וכן קדרה למרות
שמתובלת ותוספת תבלין פוגמה אסורים מחמת שראויים לקדרות אחרות. וכן פי' הרא"ש והר"ב במשנה
מסכת ערלה פרק ב משנה ט

¹¹ ווא"ת בשלמא תבלין נותנין טעם לשבח אבל שאור בעיסה אחר שכבר נתחמצה נותנת טעם לפגם. האמרינן
בפרק בתרא דע"ז א"ר זירא שאני עיסה הואיל וראוי לחמע בה כמה עיסות אחרות. רדב"ז שם. אולם בלח"מ
כתב וכן יש לומר בתבלין שראוי לתבל בה קדרות אחרות.

¹² דרך אמונה הלכות תרומות פרק טו ס"ק קו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שעורין¹³ חטים ושיפון¹⁴, ושאר מינים של תרומה, שנפלו לבור של מים אף ע"פ שהבאישו מימיו, שכלה כל הלחלוחית שבהן והכניסו טעמן בתוך המים עד שמרגישין במים טעם השעורים, הרי הן מותרין השעורים אין משביחין את המים אלא פוגמין אותן, ואין נותן טעם לפגם אוסר.

ד. הערלה וכלאי הכרם מצטרפין

הערלה וכלאי¹⁵ הכרם עולין באחד ומאתים, ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים, כיצד רביעית של יין ערלה או כלאי הכרם או שהיתה הרביעית מצטרפת משניהם שנפלה לתוך מאתים רביעיות של יין, הכל מותר ואינו צריך להרים כלום, נפלה לפחות ממאתים הכל אסור בהנייה. וי"א¹⁶ שאינו נאסר בהנאה.

ה. מטמאין לחים ואין מטמאין יבשים

בשר השרין¹⁷ שנפסד והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור מידי טומאה שהיתה בו¹⁸.

יבש עד שנעשה כחרש אם יכול להשרות בפושרין מעת לעת ולחזור לה כשהיה מטמא ואם לאו טהור ואפילו כאוכלין טמאים אינו מטמא.

בד"א במקצת השרין אבל שרין שיבש ושלדו קיים או שנשרף ושלדו קיים הואיל ותבנית כולו עומדת ה"ז מטמא וקרוב בעיני שטומאה זו מדבריהם.

¹³ רמב"ם הלכות תרומות פרק טו הלכה טו

¹⁴ ראבי"ה ה' פסח סי' תי"ח ומובא בקצרה בב"י או"ח סי' תס"ז בשם המרדכי ולא כעה"ש שכ' דדוקא שעורים ולא חטים

¹⁵ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה יד

¹⁶ אינו כן שאין לך דבר שאוסר עירובו בהנאה אלא אם כן הוא דבר שבמנין חוץ מאיסורי עכו"ם וי"נ. השנות הראב"ד שם. ועיין באחרונים מה שתירצו ויבואר להלן דף עד בעזה"ת

¹⁷ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ד הלכה יב

¹⁸ הא דבעינן עד שיפסל מאכילת הכלב היינו לטהרו מידי טומאה שהיה בו לגמרי דאם לא קדם לו טומאה לא בעינן שיפסל מאכילת הכלב אלא כיון שנפסל מאכילת אדם שוב אינו מטמא כמ"ש רבינו פ"ב דטומאת אוכלין הל' י"ד. מעשה רקח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו. בדברא ... בדמתא ... נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא ... אי משום דקסבר נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא אשכוחי משבח

עכבר השדה¹⁹ נותן טעם לשבח הוא, שהרי עולה על שולחן מלכים ואוסר כשאר איסורין. וי"א²⁰ שודאי משביח בשכר וחומץ כדמשמע מפשט השמועה ופוגם ביין ושמן ודבש, אבל בשאר דברים לא כל הדברים שוין, ובקצתן יהיה פוגם, ובקצתן יהיה משביח כשאר האיסורין, ובכדי תפסו על המחבר בזה. וי"א שספק הוא אם נותן טעם לשבח וכדין עכבר העיר להלן²¹.

עכבר העיר והוא הדין לכל הדברים שנפשו של אדם קצה בהם, בשאר משקין וכל שכן בשמן ויין פשיטא לן דפוגמין אותם, שהם צריכים להיות מבושמים ואין צריך ששים לבטל פליטתן, אבל בשכר²² וחומץ מסופקין בהן, אם משביחין או אם פוגמין²³.

¹⁹ שו"ע ונו"כ קד א

²⁰ הפר"ח שם בדעת המחבר

²¹ ש"ך שם שתמה דמנלן לש"ע לומר עכברא דברא ודאי משביח בשכר וחומץ, דבגמרא (ע"ז ס"ח ע"ב) לא אמרינן רק הואיל ועולה על שולחן מלכים לא מאיס, אבל מה [זה] ענין לנותן טעם לשבח. ואפשר לומר דקשיא ליה לרבינו הב"י, לאיזה צורך הביא הגמרא הך פלפולא, אי עכברא דברא מאיס או עולה על שולחן מלכים, הלא לדינא אין נפקא מיניה בזה כלל, דעכברא בפני עצמו אסור. ולענין פליטה ג"כ לא נפקא מיניה, דהא אפילו דמתא אי נפל במקום שמשביח אסור, וכן בדברא חיך אוכל (טעם) [יטעם] אי משביח או פוגם. ולכך צ"ל דלכך מספקא לן אי משביח או פוגם, [ד]אם הוא בעצמותו (פוגם) [פגום], י"ל אף טעם פליטתו פוגם, וזהו ספיקא בגמרא אי הוא משביח או לא, דיש לומר דבעצמותו כן פליטתו. ואם כן עכברא דברא דהוא בעצמותו מושבח, אף טעמא ליכא ספק דהוא מושבח למאוד, ואין בזה ספק, ולכך הביאו הגמרא, ודבריו נכונים. פלתי

ש פ א

²² ע"י ביד יהודה בפיה"א ובפיה"ק סוף סי' זה שהעלה דכל מה שנמצא בסי' זה דשכר משוי להעכבר לנ"ט לשבח הוא רק בשכר שהי' בימי חכמי הש"ס שהי' נעשה מתאנים והי' לו חמיצת טובא וכמו שאנו רואין שהז"ל כוללין אותו בנמי עם חלא כיון שהוא דומה לחומץ וכן נמצא גם כעת במדינת רוסיא מין משקה שקורין חלעכנ"י קווא"ס שהוא כמו חומץ משא"כ בשכר שלנו שעושין אותו עכשיו משעורים וחמיצת של השכר הוא מעט ורפה וגם עושין אותו מבושם וי"ל שהוא דומה ליין ומי דבש ועי"ש עוד שכתב שיש לעיין ביי"ש אם הוא דומיא דשכר וחלא לענין זה דאע"ג דהוא חריף מאד ומעמיד הבשר שלא יסריח מ"מ י"ל דהוי נמל"פ כיון שמקפידים בו שיהא מבושם ובשר וכיוצא בו הוא מפסיד טעמו וריחו וסיים שכן מסתבר להקל ביי"ש עיין שם וע"י בחכמת אדם כלל נ"ד סעי' י"ד שכ' בהחלט דיין שרף דינו בזה כמו חלא ושיכרא עיין שם

²³ ומ"מ אזלינן לחומרא גם בדרבנן בזה וכן לא מצטרף ספק זה לשאר ספק דלהוי ס"ס משום דהוי ספק חסרון ידיעה. ש"ך ושפ"ד סק"ד וע"י ביד יהודה בפיה"ק סק"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הלכך אם נפל עכבר או שרץ אחר בשכר או בחומץ בצונן והסירו שלם אם לא שהה בתוכו מעת לעת²⁴ מותר דצונן לא פליט ולא בלע, אבל אם היה רותח או אפילו צונן ושהה בתוכו מעת לעת אסור, דשהיית מעת לעת הוי כבוש וכבוש הוא כמבושל, הלכך בין שהסירו שלם בין שנחתך לחתיכות דקות ויכול לסננו במסננת של בגד שנקביו דקים בענין שלא ישאר בתוכו כלום, בין שנימוח בתוכו לגמרי ונעשה כולו משקה ולא נשתייר ממנו שום ממשות אפילו בכעדשה, הרי הוא כשאר איסורין שניתר ע"י שיהא בהיתר ששים כנגדו.

ואם נתחתך לחתיכות דקות והוא בעניין שאינו יכול לסננו כגון שנתערב השכר או החומץ כמאכל עב הכל אסור ואין שם ביטול, דחיישינן שמא יפגע בממשו של איסור ולא ירגיש, וממשו בעין אסור בכל שהוא מן התורה.

²⁴ עש"ך. הראה לסימן ק"ה אות ב' ושם הקשה דברי המתבר אהרדי דכאן משמע בחומץ בעינן מעת לעת. ובספר בית ישראל תירץ דכבוש בציר או בחומץ להרתיה הוה דרבנן וספק לקולא, משא"כ לקמן באיסור תורה וודאי אף בכדי שיתחיל להרתיה אסור דרבנן והוא הדין בוודאי איסור דרבנן. והבית לחם יהודה אות ב' כתב כדי שירתיה הוה ספק ובספק דהכא הוה ספק ספיקא, ולקמן סימן ק"ה [מש"ז סק"א] אבאר אי כדי שיתחיל להרתיה הוה דבר תורה או דרבנן. שפ"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

